

UDVARHELYI HIRADÓ.

KÖZMIVELŐDÉSI, KÖZGAZDASÁGI ÉS KÖZEGÉSZSÉGÜGYI HETILAP.

Előfizetési díj

vidékre postán, vagy helyben házhoz hordva:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

Megjelenik minden szombaton este.

Hirdetménydíj:

Ötven centiméternyi területen megfő hirtetmény ára első beigtatáskor 50 krajcar, második beigtatáskor 10 percent, harmadik és minden további beigtatásnál 20 percent árlengedés. Száz centiméter területet elfoglaló hirdetmény ára első beigtatáskor 1 frt, második beigtatáskor 10 percent, harmadik és minden további beigtatás alkalmával 20 percent árlengedés. Bélyegdíj minden beigtatáskor 30 kr. — A díjak előre fizetendők.

Mellékletdíj: Százától 1 frt 40 kr. — A díjak előre fizetendők.

A szerkesztő lakása:

Botos-utca, ref. tanári lak, emeleti lakosztály.

Kiadóhivatal:

Becsek Dániel könyvnyomdája.

A székelység három örömnappja.

Székely-Udvarhely, 1877. aug. 23.

Midőn a Székely mivvelődési és közgazdasági egyesület Budapesten székely központi választmánya az idei nagygyűlés idejét és helyét július 10-edikén kelt intézkedésével megállapította, e tette által az idei augusztus 18., 19. és 20-ik napjait az egész székelységre, különösen pedig Udvarhelymegyére nézve valóságos örömnappokká varázsolta.

Első örömnapp. Aug. 18.

E nap a gyülekezés napja. Örvendező városunk nemzeti lobogók kitűzésével is jelét kívánta adni örömeinek. Távolabbról jövő vendégeink a délelőtti órákban érkezni szokott kolozsvári vonattal Héjjasfalvához megérkezvén, Székely-Kereszturon társasbéd várta. Innen este felé kezdtek Udvarhelyre megérkezni.

Vendégeink voltak Budapestrol, Nagy-Váradról, Kolozsvárról, Maros-Torda-, Kis-Küküllő-, Háromszék- és Csikmegyéből.

Öröm volt látni, midőn egyesületünk köztiszteltetben álló elnöke egy négyes fogatnyitott kocsiában az örvendező közönség üdvözlő köszöntései között városunkba bevonult.

Ismertebb vendégeink voltak:

Budapestrol: Hajós János egyesületi elnök, Buzogány Áron egyesületi titkár, Baló Mihály legfelsőbb ítélőszéki bíró, Dolinay Gyula a „Hasznos mulattató“ és „Lányok lapja“ szerkesztője.

Nagy-Váradról: Hegyesy Márton országgyűlési képviselő, kereki Nagy Sándor ügyvéd és a „Bihar“ című lap tudósítója.

Kolozsvárról: Békésy Károly a „Kelet“ szerkesztője.

Maros-Vásárhelyről és vidékéről: Zarándi dr. Knöpfler Vilmos, Lázár Ádám, Berecki Sándor, Deák Lajos (a történelmi társulat érdekében másfelé menni kényszerült Deák Farkas testvére), Kerekes Sámuel a „Marosvidék“ szerkesztője.

Kis-Küküllőmegyéből: Bedőházy János.

Háromszékről: Vécsei Róbert a „Nemere“ szerkesztője, Tarcali Endre és Bedő József felsőnépiskolai igazgatók.

Csikmegyéből: Mikó Bálint.

Második örömnapp. Aug. 19.

E napon volt a Székely-egylet udvarhelymegyei fiókegyletének közgyűlése.

Ugron Gábor elnök 10 óra körül nyitotta meg az ülést a megyeház nagytermében. A terem zsufolásig tele volt s nagy érdeklődéssel hallottuk a Székely-egylet keletkezését indokoló s a vidéki választmányok, illetoleg a fiókegyletek teendőit jelző elnöki beszédet.

Ezt követte az Orbán Balázs ily című felolvasása: „Eszmetöredékek nemzetgazdasági hivatásunkról.“

A program szerint következett vitatárgy gyanánt vidékünk egyik fontos kérdése: „A birtokrendezés nemzetgazdasági és törvényhozási szempontból.“

Dr. Török Albert indítványára egy öt tagu bizottság emlékiratot fog e tárgyban dolgozni, s azt az egyesület központi választmányához benyújtja a szükséges lépések megtétele végett.

Orbán Balázs indítványára pedig az udvarhelyi timárok közül egy ifjat fog az egyesület kiküldeni szükség esetében külföldre is, hogy ez a borkészítés mesterségét kitanulván, segítse ezen iparágak a külföldi gyámság alól leendő felszabadulását.

Végre Ugron Gábor elnök indítványára, hogy vidéki választmányunk teendőit annál eredményesebben végezhesse, két szakbizottságot alkotott melléje a közgyűlés, t. i. egy közmivvelődési és egy közgazdasági.

Az elsőnek tagjai: Kozma Ferenc elnök, Váró Ferenc, Szakács Mózes, Suppan Vilmos, Rieger Gottfried, Kovács Antal, Bod Károly, Sándor Mózes, Réjja Endre, Ujvári Béla, Bartha Miklós, Benkő Gyula.

A másodiknak tagjai: Daniel Gábor elnök, Jakabházy Zsigmond, Pap János, Ugron Zsigmond, Pálffy Dénes, Bartha Miklós, Jakab Gyula, Török Albert, Ugron Lázár, Solymosy Károly, Sebesi Sámuel.

E fiókegyleti közgyűlést követte az Ugron Gábor elnök által adott ebéd, melyen a pohárköszöntések természetesen nem hiányoztak.

Délután koncert volt a városház nagytermében, mely a már közlött program szerint igen szépen sikerült, — sőt az Engel Gizella k. a. éneke és a Bartha Miklós felolvasása a hangversenynek valóságos fénypontjait képezték.

Sikerült az ugyanezen napra a Szejke-fürdőre tervezett ismerkedési estély is.

Harmadik örömnapp. Aug. 20.

E nap volt t. i. a Székely mivvelődési és közgazdasági egylet közgyűlésének napja.

Mintha egy félmillió székely egy terembe gyűlve, a közös bajok miatt egyetemes aggodalomba merülten, összesített erővel törekedett volna önmagán segíteni.

Bizony, ha Attila, Árpád, Szent-István vagy valamelyik Béla királyunk hallgatta volna végig az egész napon át folyt tanácskozást, még az ő hatalmas szellemeket is lebilincselte volna e dolgok folyása.

Oh! mert bennünket keményen megviselt századunk második fele, s úgy látszik a csapások özönére volt szükségünk, hogy feledve nem keveset és tanulva sokat, egymáshoz simuljunk, vagy legalább a közeledést megkezdjük.

Legelsőbbben is a kebli vidéki választmány meghívta Hajós János elnököt a tanácskozás megnyitására.

Az elnöki megnyitó-beszéd a nagygyűlés egyik drága kincse, meg sem próbáljuk kivonatos ismertetését, mert egész terjedelmében akarjuk közölni.

Ezt követte a titkári jelentés, melyet szerencsések vagyunk lapunk mai számában egész terjedelmében bemutatni.

A titkári jelentéssel kapcsolatban határozatilag kimondotta a közgyűlés az elnöki beszéd és titkári jelentés szóról-szóra leendő jegyzőkönyvre vételét,

köszönetet szavazott a központi választmányunk egész évi működéséért, s megadta jóváhagyását mindazon pontokra nézve, melyeket a titkári jelentés ilyenekül megjelölt.

A titkári jelentést követte a pénztárnoki jelentés bemutatása. A pénztárnokra vonatkozó felmentést is megadta a közgyűlés.

A pénztárnoki kimutatást alább szintén közöljük egész terjedelmében.

Alig hiszen az ember saját szemének, látván, hogy az alig 2—3 éves egyesület immár néhány ezer forintra menő alaptőkével rendelkezik.

Most következett a központi választmány egy ötödének, tehát három tagnak, az alapszabályok értelmében történő kisorsolása.

A megejtett sorshuzás Bedő Albert, Nagy János és gr. Nemes Nándor választmányi tagokat érte, de akiket a közgyűlés egy szívvel-lélekkel ismét megválasztott.

Számvizsgálóknak is maradtak a régiek.

A székelyföld közmivvelődési és közgazdasági állapotát feltüntetendő pályaművek megbirálásával foglalkozandó bírálóbizottság megalkotását a központi választmányra bízta a közgyűlés.

Általános örömet, mondhatni meglepetést okozott az új tagok bejelentése. A taggyűlésben fáradoztak Máthé Dénes, Ugron Ákos, Orbán Balázs, Lázár Ádám és a kebli fiókegylet választmánya. Az új tagok létszáma nyolcvan körül jár, s a névsor mutatta, hogy a gyűlésen Udvarhelymegye is jelen van mind magához, mind az ügyszó méltó képviselőben.

Örvendetes tudomásul vette a közgyűlés, hogy Hegyesy Márton jelen levő vendég 100 frttal az egyesület alapító tagjai sorába lépett.

Zarándi dr. Knöpfler Vilmos ajánlata megbízta a közgyűlés az elnökséget egy bizottság kizemelésével, hogy ennek tagjai a székelyföld mindenik vidékén buzdítsanak a Kolozsvártt ez évben tartandó iparmű-történelmi kiállítás érdekében.

Ugyancsak az ő ajánlatára határozta azt is a közgyűlés, hogy a jövő évben Maros-Vásárhely legyen a gyűléstartás helye.

A néhai gr. Mikó Imre fölött tartott kitünő emlékbiszédet Deák Farkas helyett testvéröccse Deák Lajos olvasta fel.

Jegyzőkönyvünk szóról-szóra tartalmazni fogja, s ha csak lehet, lapunk sem fogja elmulasztani kötelességét.

Örömmel vette a közgyűlés a helybeli jótékony nőegylet 43 frt 36 kr adományát.

A gróf Mikó halálával megüresedett egyik tiszteletbeli elnöki helyre gr. Kálnoky Dénest választottuk.

Ezzel vége lett a délelőtti tanácskozásnak s következett a Koronkai-kertben rendezett ebéd, melyen az egyesület elnöke legelőbbsen király ő felségét élte, mit a jelen volt vendégkoszoru felállva hallgatott végig. Pohárköszöntésben nem volt hiány.

Délután ismét megkezdődvén a tanácskozás, első tárgy volt Kozma Ferenc felolvasása Udvarhelymegye közoktatásügyi és közmívelődési állapotáról. Köztetszésben részesült.

Ezután Tarcali Endre, mint a Háromszéki házi iparegyesület titkára, tett szóbeli előterjesztést amaz egyesület állásáról, igérvén, hogy az egyesületi évkönyvben a tárgyat még bővebben ki fogja fejteni.

Az évkönyvről megjegyezzük, hogy az megbecsülhetetlen közege lévén egyesületi életünknek, ezután is meg fog jelenni.

A tanácskozás záradékát képezte Solymosy János azon nyilatkozata, melyben városunk nevében hálás köszönetet mondott az egyesület elnökségének azon megtisztelő eljárásáért, hogy Székely-Udvarhely városát az ideai közgyűlés helyeül jelölte ki.

Nagyrabecsült elnökünk pedig örömmel zárta be azon közgyűlést, mely reményességét sokkal meghaladó eredménnyel jutalmazta az elnökség fáradozását, s keblének olykor-olykor felmerült aggodalmait egészen elenyészette.

Este a helybeli Sósfürdőn vígan voltak mindazok, kik a közgyűlési élvezetek e végső mozzanatát sem akarták elszalasztani.

Szakács Mózes.

KÖZMIVELŐDÉS.

Titkári jelentés.

A „Székely mívelődési és közgazdasági egyesület“ Székely-Udvarhelyt, 1877. aug. 20-án tartott közgyűlésén felolvasta Buzogány Áron, egyleti titkár.

Mélyen tisztelt közgyűlés!

Mult évben Seps-Szent-Györgyön tartott közgyűlésünk óta az egyesületünk körében történt főbb eseményekről van szerencsém röviden a következő jelentést tenni:

Említett közgyűlésünk határozata alapján a központi választmány kihirdette az ezer forint pályadíjat a székelyföld mívelődési és közgazdasági leírására és azt a lapokban és saját évkönyvében is közzé tette, a közgyűlés határozatától eltérőleg azonban azt a változtatást tettük a pályázati hirdetésben, hogy 1878. évi szept. 1. helyett a munkának beadási határidejét ugyanazon év májushó 1-ére tűzte ki. Tettük ezt abból az indokból, hogy az említett évben valószínűleg nyáron tartandó közgyűlésig a beérkezendő munkákat megbírálni és a közgyűlésen ki lehessen hirdetni, hogy így egy évet ne veszítsünk a pályadíjra netalán méltó munka kiadásában, mely egyesületünk további működésére nézve sok tekintetben alapul kell hogy szolgáljon. Ezen változtatásra reméljük a t. közgyűlés utólagos jóváhagyását.

A hosszufalusi fametsző-tanintézetben elhelyeztük az egyesület költségén Köllő Mihály csikszéki és László Gyula udvarhelyszéki ifjakat, továbbá László Imre marosszéki ifjat a budai vincellér-iskolába.

E három ifjuért fizetett az egyesület pénztára a mult tanévre összesen 515 frt 69 krt.

A központi választmány különben örömmel jelentheti, hogy a vett értesítések szerint mind a három ifju érdemes volt a segélyre, kitünő igye-

kezettel és jó eredménnyel haladtak feladatukban, minélfogva remélhetjük, hogy pályájuk bevégeztével, mint fametsző mesterek, s utóbbi, mint képzett gyümölcs-tenyésztő és borász, jó szolgálatot fognak tenni a székely népnek. Az indítványok során ajánljuk mindhármát a jövő tanévre is a közgyűlés kegyességébe.

Tárgyrokonásnál fogva itten emlitem meg azt is, hogy Péter Károly szörcei lelkész, folyamodván Péter Ferenc nevű öcscsének segélyzetéseért, ki Svájcbra Brienzbe ment ki a műfaragás tanulmányozása végett, a központi választmány bizonyítványokat szerzett nevezett ifjunak a műfaragásban való kitünő képességeiről s előhaladásáról, ezeknek s egy beküldött, valóban mesteri faragványnak előmutatásával ajánlotta nevezett ifjat a vallás- és közoktatásügyi miniszter urnak, minek következtében a közoktatásügyi miniszter ur kegyes volt 300 frt segélyt engedélyezni Péter Ferenc számára avégre, hogy még egy fél-évig Brienzben a műmetszésben magát tovább képezhesse. A művészi faragványt, egy nagy gyümölcsstartó-kehely fából, a központi választmány a Cserey-féle székely muzeumnak szánta azon esetre, ha az hatósági felügyelet alatt közintézeté válik.

E remek faragvány is mutatja, hogy mennyi jeles erő és kitünő tehetség lappang itt e népben a műipar fejlesztésére, csak utat és módot kell találnunk arra, hogy e parlagon heverő erőket magukat érvényesíthessék és a székely népnek egy egészen új keresetforrást nyissanak.

Vodiáner Béla sepsi-szent-györgyi orsz. képviselő egy háromszéki Vaska Vilmos nevű ifjut magyarországi birtokán a gyakorlati mintagazdaságban képeztet, hiból eddigi igyekezete s előhaladása után egy jeles, képzett gazdát várhatunk.

A székelyföldi erdő ügy rendezése érdekében a közgyűlés nevében kérvény intéztetett mind az országos képviselőházzal, mind az illető miniszter urhoz, s e kérvények Pap Lajos alelnök vezetése alatt, küldöttség által nyújtattak be, figyelemmel lettek fogadva s örömmel jelenthetjük, hogy a kormány tárgyalás alá is vette e fontos ügyet s kilátás van arra, hogy e tekintetben oly intézkedések fognak tétetni, melyek különösen a székelysége nézve megbecsülhetetlen haszonnal leendenek.

A székelyföldi birtokszabályozás ügyében is igyekezett hatni a központi választmány, különösen azért, hogy egy állandó bizottságot küldött ki már azelőtt, mielőtt az igazságügyi miniszter e tárgyban nemrég kiadott rendelkezése megállapítottatott volna; kiküldöttein feladata az volt, hogy egy a kormány, mint esetleg a törvényhozás körében igyekezzék felvilágosítólag és oly irányban hatni, hogy a székelyföldi birtokrendezés minden kérdése lehetőleg előnyösen oldassék meg.

Hosszason foglalkozott a központi választmány a fővárosban egy székely raktár megalapításával, hol minden piacra viheto cikk kapható legyen állandóan. Két terv készítettett, egyik szerint valamelyik jó nevű kereskedő-cég lenne megnyerendő, hogy kereskedésében egy fiókosztályt nyisson a székely cikkek számára; de ezt a központi választmány több tagja nem tartotta elég biztosítékot nyújtó módnak, és óhajtott részvények alapján egy önálló székely raktár felállítását.

Mint hogy pedig ehez tetemesebb pénzösszeg kívántatik, a központi választmány egyelőre abban állapodott meg, hogy székelyföldi képviselő urak kerületeikben ismerőseik közt szerezzenek tájékoztatást maguknak arra nézve, vajjon lehetne-e s mennyiben kilátás egy önálló székely raktár alapítására kibocsátandó részvények elhelyezésére?

A raktár ügye most ebben a stádiumban van. Az ősznél tovább azonban nem halasztható a székely raktárnak egy vagy más módon való felállítása, mert a központi választmány ez intézménytől nemcsak hasznot vár azokra nézve, akik

keresleteiket képesek előállítani, hanem sulyt fektet arra is, hogy hazánk fővárosában, az ipar és kereskedés központján, legyen egy nyilvános hely, hol a székely termény-, ipar- és házi iparcikkek megismertessenek s idővel versenyezhesenek más vidékek produktumaival.

A Seps-Szent-Györgyön alapítandó lenki-készítő intézet segélyezésére a mult évre megszavazott 100 forint együletünk pénztárából kiadatott.

Folyamodtunk az illető miniszter urhoz együletünk számára ingyen postadíj engedélyezéseért, azonban ezt csak részben nyertük meg, tudniillik csak postadíjmentes hatóságokkal szemben, de nem egyszersmind a központi s vidéki választmányok közt, s az egyleti tagokkal való levelezésre is. A földmívelési, ipar- és kereskedelmi miniszter ur azonban a teljes postadíjmentesség meg nem adhatásáért mintegy kárpótlásul némi segélyt helyezett kilátásba.

Tudomására jutván a központi választmány, hogy Cserey Jánosné, háromszéki birtokosnő, figyelemre méltó muzeum-gyűjteményét Háromszék törvényhatóságának, esetleg Seps-Szent-György vagy K. Vásárhely városoknak szándékoznék felajánlani egy alapítandó székely muzeum számára, lépéseket tettünk ezen gyűjtemény értékének és a felajánlás mibenállásának bővebb megismerésére s egyszersmind felajánlottuk közrejárulásunkat is arra, hogy ezen gyűjtemény által egy székely közmívelődési közintézet alapja vettessék meg, melylyel majd egy iparmuzeum-osztály is összeköthető lenne. Ez ügyben azonban a tárgyalások nevezett asszonyság és az említett hatóságok közt még folyamatban vannak s így tiszta tényállást most még nem mutatathatunk fel.

A székely muzeum, esetleg iparmuzeum eszméje mindenesetre olyan, melynek lehető megvalósítására egyesületünknek ezután is gondja kell hogy legyen s a szükséghez képest ahöz erkölcsi és anyagi támogatásával is hozzá kell hogy járuljon.

Gr. Blume biharmegyei nagybirtokos több székely családot kívánt volna kitelepíteni birtokára; azonban a helyi viszonyok bővebb megismerése után a központi választmány úgy ítélte, hogy a tömeges kitelepítés a kitelepítőkre nézve biztos előnyökkel nem eszközölhető, és így e terv annyiban maradt. Továbbá Jurenák Sándor jász-kun-szolnokmegyei birtokos szintén néhány székely családot akart kivinni egy vagy több évre; a tiszába hozott feltételek itt előnyöseknek látszottak; végre nevezett birtokos a tavasz végén kijelentette, hogy maga fog a székelyföldre utazni s az illetőkkel maga fog egyezkedni. Az eredményről további tudomásunk nincs.

Ezzel kapcsolatban megemlítendőnek tartom, hogy a központi választmány a görögényi kincstári uradalmi igazgatóságot is felkérte, hogy az ottan jelenkező székely munkásokra a favágatás- és szállításnál legyen kiváló figyelemmel.

A bukovinaicsángó magyarok közül egy Sepnicki Ádám nevű a csángók betelepítése ügyében most a nyáron Budapesten járván s ott együletünk elnökét is megkeresvén, köszönettel fogadta elnökünk azon nyilatkozatát, hogy közérdekű dolgaikban forduljanak bizalommal egyesületünk központi választmányához, s biztosan számíthatnak mindenkor támogatásunkra. Utiköltségül 10 frtot kapott együletünk pénztárából.

Egyik főtörekvésünk az volt, hogy a vidéki választmányok megalakuljanak, reméltük is, hogy Háromszéken, Udvarhely-, Maros- és Csikszékben az már a közgyűlés előtt megtörténik. Óhajtottuk ezt azért, mert tudjuk, hogy egyesületünk működése csak akkor vehet nagyobb lendületet, csak akkor haladhat biztosan és teljes erővel kitüzött célja felé, ha itt az anyaföldön a vidéki bizottságok szervezkedve, egész buzgósággal és a helyi viszonyok kellő ismeretével segítségére jönnek a központi választmánynak. Azonban reményünk ellenére sem Maros-,

sem Csik-, sem Háromszéken nem alakultak meg mostanig a vidéki választmányok; Háromszéken, hol egyesületünknek aránylag legtöbb tagja van, talán azért nem, mert az ottan tervben levő kender-, lenkikészítő-, fonó- és szövő-intézet felállítása igénybe vette ott a társadalmi tér tevékenységét s ezért ez évben nem akarták megosztani erejüket.

Annál nagyobb örömeinkre szolgál, hogy itt az anya-székelyszékben közelebről megalakult egyesületünk első vidéki választmánya Ugron Gábor buzgó, tevékeny tagtársunk elnöke alatt és ezáltal egyesületünk legalább egy erős kart nyert, melyre munkásságban támaszkodhatik. Üdvözljük a segítségünkre jött erőteljes testületet, melynek minden tagja biztosíték nekünk az elendő több és több sikerekre.

Ugyanez alkalommal multhatatlan kötelességünknek érezzük a megye főispánjának, Daniel Gábor urnak, egy Török Albert alispán urnak, valamint Orbán Balázs és Tibád Antal képviselő uraknak köszönetünket kifejezni azon hazafias buzgóságért, melylyel egyesületünk ügyeit a megyében előmozdítani eddig is a kezdet nehézségeivel szemben készséggel sziveskedtek.

A mi gyarapodásunkat illeti, egyesületünkbe az utóbbi közgyűlés óta két alapító és 65 részvényes tag lépett, pénztárunk szintén ily arányban növekedett. Jelenleg az alapító tagok száma 39, a részvényeseké 318. A pénztár állapota ki fog tűnni a pénztárnoki jelentésből, itten elég lesz annyit megemlítenem, hogy az egylet összes vagyona készpénzben, értékpapirokban és várandóságban 7688 frt 35 kr-ra ment, de ebből levonva a 2221 frt 29 kr összes eddigi kiadást, mihez hozzá van számítva az a 900 frt is, melylyel értékpapirokat vettünk, ma az egylet tőke- és folyóbevételeinek s a multa nézve bevárandó hátraléknak összege 5467 frt 6 kr.

Nagy Sándor, az egyesület volt pénztárnoka, elfoglaltatása és gyengélkedése miatt lemondván, pénztárnokká Gidófalvi István tagtársunk választatott meg, ki teendőit kitünő buzgósággal viszi. A titkár mellé jegyzőnek Borosnyai Oszkár kéretett fel, ki e megbízást szintén elfogadta.

Egyébiránt a pénztárra nézve megnyugtató tudomásul szolgálhat, hogy az részint a számvérvő bizottság, részint az elnökség kiküldöttjei által többször megvizsgáltatván, mindig rendben találtatott. A kötvények s becsesebb iratok biztonságba helyezése végett egy Wertheim-féle vasszekrényt is szereztünk.

Méltóztatnak tudni, hogy egyesületünk első évkönyve ez év elején megjelent. A központi választmányt az indította az évkönyvek megindítására, hogy azokban a t. közönség s különösen az egyesület t. tagjai előtt időnként jelezze az egyesület állapotát, működésének irányát s eredményeit legalább főbb vonásokban, ismertesse a körébe vágó, időszerű kérdéseket, s ezáltal is alkalmat nyújtson azok többoldalu megvitatására, a helyes nézetek tisztázására. Óhajtjuk, hogy a központi választmány ez intézkedése a t. közgyűlés helyeslését, s a hivatott tagtársak közreműködését megnyerje; mert csak így lehet biztosítva az ezután kiadandó évkönyvek értékessége.

Ezen tárggyal kapcsolatban örömmel jegyzem meg, hogy a székelyföldi lapok, névszerint a „Nemere“, „Udvarhelyi Híradó“ és „Marosvidék“ melegen szólottak mindig egyesületünk ügyeiről s hazafias készséggel támogattak a felmerülő kérdésekben. E lapokat szükségesnek tartotta a központi választmány a maga számára meg is rendelni, hogy azok útján is figyelemmel kísérhessen minden székelyföldi mozzanatot. Megrendeltük még a „Bukuresti Híradó“-t is, hogy a Romániában élő székely-magyarok dolgait, amennyire lehet, ez uton is ismerhessük.

A központi választmány erkölcsi kötelességének tartotta Feleki Miklós, e veterán színművésznek s e szék fiának, művészi pályája hu-

szonötödik évfordulója ünnepén egyesületünk részéről is egy babérkoszorút tenni homlokára. Ő dicsőséget hozott a székely névnek, ezért méltó a babérra.

Egyesületünk egyik tiszteletbeli elnöke dr. Haynald Lajos kalocsai érsek is e hó 15-én érte meg főpásztori működése 25-ik évfordulóját. A nagyérdemű főpap, hazafi és tudós üdvözetére az ország minden részéből sietők közül egyesületünk sem maradhatott el. Nem kételkedünk, hogy a t. közgyűlés érzelmeit is tolmácsoltuk, midőn az öszülő, de lélekben nemes és jótettekben mindig ifju főpásztornak, egyesületünk tiszteletbeli elnökének, egy üdvözlő iratban az egyház, haza, tudomány és humanitás javára még hosszú, boldog életet kívántunk.

Végre fájdalommal kell megemlékezni a nagy csapásról, mely egyesületünk másik tiszteletbeli elnökének, gróf Mikó Imrének halálával nemcsak minket, nemcsak Erdélyt, hanem az egész hazát és nemzetet érte. A dicsőült neve és alakja fényes oszlopként áll előttünk, ismerte őt s tetteit minden magyar, minden hazafi. A központi választmány bizonyára szent kötelességet teljesített, midőn az elhunyt nemes gróf egyetlen leányához, özv. Vesselényi Józsefné Mikó Anna grófnőhöz részvétiratot küldött s ezen közgyűlésen egy emlékbeszéd tartására Deák Farkas tagtársunkat felkérte.

Szomoruan jelentem Antalfy Károly orsz. képviselő s egyesületünk egyik legbuzgóbb tagjának is váratlan halálát. E nemes férfi özvegye, részvétiratunkra, egy ötven forintos alapítványt tett felejtethetetlen férje emlékére, melyet a központi választmány „Antalfy Károly és neje Biró Anna“ nevei alatt külön kezeltetni határozott. Legyen áldott köztünk emléke!

Mélyen tisztelt közgyűlés! ha megemlítem még, hogy a központi választmány s annak egyes tagjai erkölcsi befolyásukat felhasználták minden irányban a bárhol felmerülő székely érdekek s székely egyének javára, minek eredménye azonban számokban nem mutatható ki: nagyjában jeleztem az egyesület körében egy év alatt történt főbb mozzanatokot.

Hogy nem sok az, amit felmutathatunk: azt mi érezzük legjobban. Mindazáltal meggondolva, hogy ifju egyesületünk még mind a szervezkedés s előkészület első szakában van; meggondolva, hogy a hazánkra nézve annyi aggodalommal teljes lefolyt év a társadalmi munkálkodásra legkevésbé sem volt alkalmas: már az a kevés eredmény is bizonyosságot tesz egyesületünk életrevalóságáról s felbátoríthat mindnyájunkat azon reményre, hogy hazafias céljainkat folyvást szem előtt tartva, előretörekvésünkben sohasem lankadva, anyagi és szellemi erőben, tapasztalásokban évről-évre gyarapodva: időfolytán, kivált ha szerencsésebb körülmények is segítségünkre jönnek, egyesületünk a székely nép mivelődési és közgazdasági viszonyaira lényeges, talán reformáló befolyást fog gyakorolni. Mit szívből óhajtunk.

Az ezen közgyűlés által tárgyalandók a felolvasandó programmból láthatók.

Ezzel magunkat a t. közgyűlés szíveségébe ajánljuk.

KÖZGAZDASÁG.

Kimutatás

a székely mivelődési és közgazdasági egyletnek keletkezésétől kezdve 1877-ik évi július 31-ig keletkezett pénzeiről s az egylet vagyoni állásáról.

Bevétel.

1. A székely-egyletnek 39 alapító tagja van. Ezek közül az alapító tagsági díj
 - a) 10 tag befizette készpénzben 1000 f. — k.
 - b) 17 tag állam- és földhitelintézeti papirban 1700 f. — k.
 - c) 11 tag írásbeli kötelezvényben 1100 f. — k.
 - d) 1 tag írásbeli kötelezvényben 200 f. — k.

2. Részvényes tag van 318.
 - a) 1875-ben befizetett részv. tagsági díjban 350 f. — k.
 - b) 1876-ban befizetett részv. tagsági díjban 1270 f. — k.
 - c) 1877. július végéig befizetett részv. tagsági díjban 497 f. — k.
3. Ajándékokban bejött:
 - a) készpénzben 332 f. 19 k.
 - b) értékpapirban 50 f. — k.
4. Lejárt kamatokban 289 f. 16 k.
5. Bevásárolt földhitelintézeti záloglevél 900 f. — k.

Összesen: 7688 f. 35 k.

Kiadás.

1. Bevásárolt földhitelintézeti záloglevél 805 f. 50 k.
2. Az egylet megalakulására
 - a) szükségeltető nyomdai munkáért és postai szállításokért 1875-ben 163 f. 09 k.
 - b) irodai és dologi kiadás 1875-ben 16 f. 71 k.
3. a) A budapesti vincellér- és hosszufalusi iskolába elhelyezett 3 tanuló felségelésére 1876-ban 227 f. 53 k.
 - b) nyomtatványok, irodai és dologi kiadások 1876-ban (postadíj stb.) 142 f. 21 k.
4. a) 1877-ben a budapesti vincellér-iskolában és a hosszufalusi műfaragó-intézetben elhelyezett 3 tanuló felségelésére 288 f. 16 k.
 - b) a háromszéki házi ipar felségelésére a közgyűlés által megszavazott 100 f. — k.
 - c) az egyesület első évkönyvének 700 példányban történt nyomtatására 135 f. 25 k.
 - d) egy tűzmentes Wertheim-kassa beszerzésére 200 f. — k.
 - e) egy bukovinai csángó magyar felségelésére 10 f. — k.
 - f) szolgálai személyzetnek az országházban tartani szokott választmányi ülésekre a szobák előkészítése- és egyéb szolgálataikért 10 f. — k.
 - g) szabályszerű számlakönyvek nyomtatásáért 20 f. — k.
 - h) irodai, dologi kiadás, postadíj, irnoki napidíj stb. 102 f. 84 k.

Összesen: 2221 f. 29 k.

Szembesítve a kiadást a bevétellel, marad 5467 f. 06 k.

A fenebbi kimutatás szerint a székely mivelődési és közgazdasági egylet vagyoni állása 1877. évi július 31-én:

1. Értékpapirokban 2650 f. — k.
2. Alapító tagoktól követelésekben 1300 f. — k.
3. A pesti hazai takarékpénztárban elhelyezett készpénzben 1517 f. 06 k.
4. Egy tűzmentes Wertheim-kassa 200 frt értékben 200 f. — k.
5. 1875. és 1876-ik évekről részvényes tagsági díjban bevárandó 438 f. — k.

Összesen: 6105 f. 06 k.

A székely-egylet 1877-ik évi jövedelme:

1. 2650 frt értékpapirnak 5%-os kamata 132 f. 50 k.
2. 1300 ft tőkekövetelésnek 5%-os kamata 65 f. — k.
3. 318 részvényes tag évi részvénydíja 1590 f. — k.
4. A takarékpénztárban időnként elhelyezett összegeknek 5%-os kamataiból remélhetni 50 f. — k.

Összesen: 1837 f. 50 k.

Budapest, 1877. augusztus 1-én.

Gidófalvi István, m. k. pénztárnok.

KÜLÖNFÉLÉK.

Hazánk a keleti háborúval szemben még mindig a bizonytalanság gyötrelmes állapotában.

* **Egy titkos találkozás.** A „M. Korona“ következő közleményt hoz: „Lapunk aug. 15-iki számában jelezve volt, hogy Andrássy gróf egy nagy külhatalom küldöttével fog kirándulása alkalmával találkozni, kinek megjelenése Bécsben nagy feltűnést okozna. Amint nekünk Bécsből írják, Andrássy gróf e hó 20-án délután a Salzburg és Ischl közti uton találkozott az illető diplomatával. A két államférfi mintegy három órán át tanácskozott egymással.“

— **A harcmezőn** közeledik az eldöntés véres napja. Mert az orosz főhadiszálláson a vezérkar egy részének véleménye ellenére ki van mondva, hogy a megakadt hadműveleteket minél előbb és a lehető legnagyobb berélélyel meg kell kezdeni.

Az ázsiai csatatéren aug. 18-án nagy ütközet volt. Loris-Melikoff támadását Muktár pasa diadalmasan visszaverte.

Aug. 21-én pedig Szulejmán pasa 40 zászlóaljjal intézett támadást a Sipka-szoros ellen, mely támadás eredménye azon nap késő estéjén sem volt még bizonyos a pétervári sürgöny szerint. Magánhírek szerint pedig a Sipka-szoros már a törököké.

Ozmán pasa szintén győzelemmel végződött ütközetről tesz jelentést Plevnától.

A szultán 50,000-nyi tartaléksereget rendelt Szófia elébe s 60,000 főből állót Konstantinápolyhoz.

* **Konvent-ügy.** Miután már nyilvánosan, lapokban is olyformán tüntették fel a tiszántuli egyházkerületi közgyűlés eljárását, mintha szántsándékkal akarta volna a konvent megtartását elodáztatni, holott az egyházkerület óhajtott, hogy az mielőbb megtartassék, de a fenforgó körülmények és viszonyok miatt szeptemberről el kellett annak maradnia: közöljük a konvent tárgyában hozott határozatokat szóról-szóra.

195. sz. Olvastattak a testvér ref. egyházkerületek részéről legközelebb indítványozott zsinattartás s azt megelőzőleg tartandó egyetemes értekezlet tárgyában megküldött jegyzőkönyvei. Egész örömmel értesült a közgyűlés a zsinattartás tárgyában tett indítványnak s az azt előkészítő egyetemes értekezletnek a testvér ref. egyházkerületek részéről történt elfogadásáról; mielőtt azonban ez ügyben, főleg az egyetemes értekezlet egybehívásának idejére nézve határozna, megbizta az elnökséget, hogy e tárgyban az egyetemes értekezletre megválasztott jelenlevő képviselőket s a közgyűlés egyéb tagjait tanácskozás végett egybehívja még e gyűlés folyama alatt, javaslatot terjesszen elő.

245. sz. A 195. sz. alatt a zsinatra előkészítő egyetemes értekezlet egybehívása idejére nézve véleményezéssel megbízott értekezlet következő indítványt terjeszt elő: „miután a testvér ref. egyházkerületek egy alkotmányozó nemzeti zsinattartását s az arra előkészítő egyetemes értekezlet egybehívását egyértelműleg óhajtják: kéressék fel báró Vay Miklós ur, mint fenálló szabályaink szerint az egyetemes értekezlet egybehívására feljogosított legidősebb főgondnok, hogy ezen közóhajtatás folytán az egyetemes értekezlet egybehívására nézve legjobb belátása szerint, a legalkalmasabbnak látszó időben, az egyházkerületek elnökségeivel egyetértőleg, intézkedni méltóztassék.“ A közgyűlés a jelenleg fenforgó körülmények folytán meggyőződve afelől, hogy az egyetemes értekezletnek már szeptemberhóban megtartása, részint a keleten dúló vézes háború mozgalmai, majd a szeptemberhó közepére összehívott országgyűlés fontos tanácskozásainak megkezdése miatt, kivihetetlen; annak határidejét pedig előbbre tenni több egyházi és világi férfainknak, mint konventi képviselőknek, másnemű elfoglaltatásuk, idejőkre nézve

történt rendelkezésük folytán nem lehetvén: a be-terjesztett indítványt elfogadja s annak értelmében teendő intézkedésre báró Vay Miklós legidősebb főgondnok urat tisztelettel felkéri; óhajtván ezen egyházkerület a maga részéről, hogy a zsinattartás tárgyában tartandó, érvényes határozatok hozatalára jogosított konvent lehetőleg mielőbb megtartassék. (Ev. prot. lap.)

* **Értesítés.** Az illetőknek szolgáljon tudomásul, hogy a főtisztelendő mlts püspök ur, ujabban fölmerült körülményei miatt, f. hó 6-án kelt leirata szerint, a papi szigorlat kezdetét szeptember 5-éről, mint az megelőzőleg közzé volt téve, ugyanazon hó 4-ére kénytelen tenni. N.-Enyed, 1877. aug. 8. A n.-enyedi ref. főtanoda igazgatósa.

— **Adakozás a „Székely nemzeti muzeum“** részére augusztus 7-étől ugyan e hó 16-áig alulírt utazása alatt. Hosszúfaluból: Gödri János ügyvéd, 1 könyv 1650-ból; Kupcsai János műfaragó tanár, 1 pisztoly 1848-ból és 1 agyag-faragvány; Bálint Ferenc, egy vereszet 1848-ból (kiadatlan); Pilner Ferenc szolgabíró-segéd, 7 db pénz, 1 könyv, 1 korszó és 40 drb pecsét. Eresztevényről: Maksai Lázár tanító, 4 db pénz. Árapatakról: Bartha Berta k. a., 1 imádságos könyv. Hidvégről: Rusz János, egy régi szerkezetű pisztoly. Barótról: Zathurecky Károly őrnagy, számos levelek, könyvek és 1848-ból emlékiratok; Zathurecky Berta, 1 rézpénz; Nagy Dénes, palába talált csiga-kövélet; Zathurecky Luiza, egy hajtó. Sz.-Udvarhelyről: Medgyesi Anna urasszony, egy vasszak a XVII. századból, egy hártýára festett kép, egy csomag kövesedett dohány Mátyás király szülőházából Kolozsvárról. Szombatfalváról: mlgs Ugron Lázárné sz. Simén Rózália ő nagysága Apafy fejedelem óráját. — Fogadják a lelkes adakozók a székely nemzet köszönetét és hálás elismerését. Sz.-Udvarhely, 1877. augusztus 16-án. Cserey Gyula.

— **Dr. Koch Antal,** kolozsvári egyetemi tanár, a székely-egyleti gyűlés után való napokban városunkat is körutjába ejtette. Sajnáljuk, hogy közgyűlésünkön nem volt szerencsénk. Ismeretes szak-képzettségének minden bizonnyal hasznát vehettük volna.

— **Gorgiás György,** helybeli m. k. adótárnok, hazafias levél kíséretében a Székely egylet

javára három forint adományt küldött. Addig is, míg hivatalos megnyugtatót vehetne nagyrabecsült adományáról, fogadja a szerkesztőség legszivesebb köszönetét.

— **Szomorú hír.** A székely-egyleti gyűlés alkalmával hallottuk, hogy Diémár Károly helybeli alügyészt más állomásra fognák áthelyezni. Elég szomorú, ha igaz, mert benne egyetemes társadalmi életünk egy megbecsülhetetlen tagot veszítene, s éppen ezért hinni sem akarjuk.

— **Esküvő.** Putnok Miklós n.-szebeni állami főgimnáziumi r. tanár folyó hó 20-án tartotta esküvőjét Jakabházy Zsigmond, megyénk köztisztviselő és szeretetben álló földbirtokosának szerény, szép leányával: Boriskával; mindkét fél részéről a legközelebbi rokonok vettek részt e szép ünnepélyen, s halmozták el az új párt szerencsekívánatokkal. Mi is teljes szívből örvendünk, hogy a jó házi nőnek és igazi jó anyának nevelt kedves kis leány minden tekintetben méltó férjet talált a jeles fiatal tanár urban, s kívánunk áldást, tartós boldogságot és sok szerencsét az új körben, hová női kötelességei elvezették. A fiatal pár esküvő után a férj állomáshelyére utazott.

— **Városunkban** a törökök érdekében tartandó népgyűlés vasárnap aug. 26-án délután 4 órakor a Sósfürdőn lesz.

— **Székely-Keresztur** város ifjú polgárai szept. 1-én táncestélyt rendeznek a török sebesültek javára.

— **A helybeli jótékony** nőegylet király ő felsége születésnapján 55 frtot osztott ki szegényei közt. „Minden Demosthenesnél szebben beszél — a tett.“

— **Miskolci Károly** köz- és váltóügyvéd tudatja, hogy irodáját folyó évi szeptemberhó 1-én Székely-Udvarhely városában megnyitja. Ajánljuk az érdeklettek figyelmébe.

— **Szerencsétlen halál.** A napokban városunk ugynevezett vármalmában egyik békérék magához sodort egy 10—12 éves fiút és azt halálosan összetörte. Elég sajnós, hogy az efféle megtörténhetik.

— **Bartha Lajos** vajdahunyad-zarándi esperes és dévai papot tordosi papnak választották.

Kiadó-tulajdonos és felelős szerkesztő: **Szakács Mór,**

Dr. Handler Mór

[12] orvos-, sebésztudor, szülész és szemész, [24-1] gyógyít gyökereken fényes és tartós siker biztosítása mellett mindennemű

TITKOS betegségeket:

- 1) az **önfertőzésnek** minden következményeit, ugymint **magömléseket,** az ingerlékeny gyengeséget, az ondófolysást, különösen a **tehetetlenséget** (elgyengült férfierőt);
- 2) **hugycsőfolysásokat** (még oly idültéket is), a **nemzórészek** bujakóros fekélyeit és másodrendű bujakórt minden alakjaiban és elcsúfításaiban;
- 3) **hugycsőszűkítéseket;**
- 4) friss és idült nyákfolyásokat nőknél, az ugynevezett **fehértályást,** és az onnan eredő **MAGTALANSÁGOT;**
- 5) **bőrkiütéseket;**
- 6) a **hugyhólyag** betegségeit és mindennemű **vizelési nehézségeket.**

Rendel napoként:

délután 10 órától 1-ig, délután 3 órától 5-ig, és este 7 órától 8-ig.

Lakik: Pesten, Belváros, Kigó-utca 2-ik szám, a kigó- és városház-utca sarkán (Rottenbiller-féle házban), I. emelet, bemenet a lépcsőn.

Díjjal ellátott levelekre azonnal válasz adatik és a gyógyszernek megküldetnek.